

EL COLLAR DE PERLES

L'alcaldesa de Balaguer ha perdut el seu collar de perles. No és un collar qualsevol, té un valor econòmic incalculable, ja que consta de 365 perles de la mida d'un ou de perdiu i d'una finor i blancor perfectes, són totalment esfèriques i sense impureses, són unes perles excepcionals. És un record de família que fa generacions que passa de mares a filles. El seu origen és incert, tothom creu que és un d'aquells tresors familiars que s'ha de guardar per sempre. Sí, és un tresor familiar i un record, una història sorprenent i màgica l'envolta però únicament les dones de la família Badia la saben.

L'alcaldesa està molt trista i preocupada pel seu collar, l'ha perdut però si cau en males mans les conseqüències poden ser terribles.

El collar es va perdre fa dues setmanes durant la inauguració del Museu de les rareses de Balaguer, un petit espai on s'hi exposen objectes rars, singulars i fins i tot frikkis que han donat les famílies de Balaguer, hi podeu trobar una ampolla de vidre plana que serveix d'estalvis de taula fins un tros de paret on hi ha tres creus que van aparèixer miraculosament en una casa prop del Portal del Gel. També hi ha una espina, diuen que màgica, de la corona del Sant Crist i una bóta de vi que va pertànyer al primer borratxo de Balaguer, allà al segle XI. Aquest espai s'ubica al soterrani de cal Tarragona, al carrer Miracle número 6. L'alcaldesa va anar a inaugurar el museu i abans d'anar al soterrani va demanar passejar-se una estona per la casa, ja que de petita hi havia anat a jugar molts cops durant els estius. Quant de temps ha passat!

La padrina de l'alcaldesa vivia al carrer Miracle, al costat de cal Tarragona i per la muralla de la part del darrera on es veu el riu, totes les cases de la plaça Mercadal, des del Niu-Cup fins a l'església del Miracle, com ja sabeu, es comuniquen entre elles, i alguns recordaran les escales que baixen de l'entrada de cal Monill fins a l'antic Sitar. I l'alcaldesa havia entrat molt cops per la muralla a cal Tarragona. En aquella casa no hi havia vist mai els propietaris, només una senyora encarregada de mantenir-la en ordre i que era amiga de la seva padrina. També els néts d'aquella senyora, hi anaven a jugar i eren amics, havien viscut un munt d'aventures plegats però aquesta és una altra història.

L'alcaldesa es va passejar per les sales de la casa observant-ho tot amb ulls encuriosits i brillants d'emoció. El lloc que li agradava més, però, era a l'entrada principal de la casa, just a l'entrar, girant a mà dreta i baixant unes quantes escales hi havia un petit passadís de gairebé 20 metres. Al fons, un gran doll d'aigua sorgia de les profunditats de la terra i amb gran terrabastall tornava a ser engolida per un fort pendent i anava a parar al riu Segre, era la sèquia del Cup. Quantes vegades, de petita, havia anat a espiar l'aigua! No sabia per què però aquell lloc l'atreia i ara que hi havia tornat no va poder resistir la temptació d'abocar-s'hi i la força de l'aigua li va prendre el collar de perles. Va quedar tan astorada i sorpresa que no va saber què fer ni va poder articular paraula, la van trobar, després de buscar-la per tots els racons de la casa, ja que no podien inaugurar el museu sense ella, al cap d'una hora, amb la mirada fixa en les profunditats de la sèquia. L'aigua la tenia hipnotitzada. Va ser un enorme trasbals per a tothom.

Ja han passat dues setmanes, l'alcaldesa s'ha recuperat però no para de pensar en el collar i el secret que amaga. S'han ofert recompenses a qui el trobi o pugui aportar alguna pista, però serà difícil.

Em dic Sara Soler i Rius i sóc etnòloga, caçatresors i professora de mitologia popular a la Universitat de Lleida. Sé el secret del collar i la seva procedència. La història que us he explicat és la de la pèrdua del collar i la que explicaré a continuació és l'inici de l'arbre genealògic de l'alcaldesa i del naixement del collar i del seu secret.

Allà al segle XVI hi havia un jove hereu balaguerí que buscava muller. Era alt, morè, fort i ben plantat, els seus ulls blaus, quan et miraven, semblava que t'endevinaven els pensaments, fins i tot el seu esguard era perfecte, home intel·ligent i valent, però, no trobava muller. Degut a la plaga que hi va haver quan era nen i que només va afectar a les noies, una estranya malaltia les començava a afeblir i en pocs dies morien, va deixar la ciutat de Balaguer amb molt joves casadors i molt poques noies, per tant, els joves que volien festejar havien de sortir de la comarca. El jove ferrer va anar a muntanya a l'aplec de sant Climent i allí hi va conèixer una bona noia, rossa, neta, ben plantada i amb ganes de formar una família i ja va estar tot fet, en un mes es van casar i es

van establir a Balaguer, en una petita casa del carrer de l'Escala, ja que ell hi tenia la ferreria i a ella li va semblar perfecte poder viure a prop del safareig per a poder fer la bugada. Van passar tres mesos d'allò més feliços, l'Arnau treballava de ferrer i li anaven força bé les coses i la Maria feinejava a casa i s'havia quedat embarassada, tot anava molt bé. El que no sabia l'Arnau era que a les nits, la seva dona, se'n tornava a la Reguereta i s'hi capbussava, nedava lliure pel safareig i després es posava a rentar roba, una roba interior d'allò més maca, brodada amb fil de plata i blanca com la neu.

El secret de la Maria era aquesta roba, ningú de la ciutat, ni el seu marit, sabia el seu secret, ella era una encantada, una d'aquelles donetes màgiques del Pirineus que viuen als gorgs i que surten a les nits a rentar la roba, aquesta roba és molt apreciada pels humans, ja que si en pots aconseguir una peça i la guardes, les coses t'aniran força bé, viuràs feliç i en harmonia i no et faltarà mai res. Ella va renunciar al seu poder per l'Arnau, que la va enamorar només en veure'l. Van passar els mesos i ningú ho va saber, va nàixer en Josep, un any més tard la Joana i al cap de tres anys més, en Miquel. Tot era felicitat i joia en aquella casa, el negoci rutilava i els fills es van fer grans, l'hereu es va quedar a casa i es va casar amb una bona noia, la noia es va casar amb el fill del jutge i el petit feia d'aprenent al forn del carrer Major. Tot anava bé, l'Arnau i la Maria eren feliços i gaudien de la seva vellesa. Un dia, però, la Maria va caure malalta i no es va llevar més del llit, va estar un any plorant a les nits, cada dia que plorava en silenci, l'endemà trobava una perla de la mida d'un ou de perdiu, ella ja sabia què eren i anava enfilant un collar com podia. Un divendres a la nit va reunir el marit i els fills al voltant del llit i es va acomiadar, sabia que aquella era l'última nit, se'n volia acomiadar i els volia deixar descansar, ja que feia un any que patien i a més, l'endemà era mercat i hi havia molta feina i havien de tirar endavant, la vida continuava. Va demanar parlar a soles amb la Joana i li va explicar el seu secret i el llinatge del qual procedia, la filla havia heretat part del seu poder, només transmès de mares a filles. Li va regalar el collar i li va dir que el guardés sempre i que l'anés passant de generació en generació, només a les noies i que conservés la seva roba interior tan blanca, ja que aquest era el secret de la bona situació familiar, que cuidés el pare i els germans i que fos feliç.

També li va fer una última advertència, si no transmetia bé les seves paraules a les noies de la futura família, el collar despertaria el seu poder i atrauria la portadora a les aigües i la faria infeliç per sempre, ja que les encantades, cada cop eren menys i ella sabia que l'estirp s'acabava.

La Joana així ho va fer i el collar, la roba interior i la història de la seva procedència va passar de generació en generació fins arribar a l'actualitat.

Al segle XXI ningú creu en mites i llegendes i la mare de l'alcaldeessa encara menys, era una dona bohèmia que es guanyava la vida pintant quadres als mercats i que havia pensat moltes vegades a vendre el collar, però, tot i les penúries econòmiques que havia patit no ho havia fet mai, era l'únic record de família que li quedava, una família perduda. Així doncs l'alcaldeessa no havia sentit mai la història de les dones Badia i per tant no en sabia res. Simplement, duia el collar perquè li agradava lluir-lo en ocasions especials, li havia costat tant arribar on era... I aquí entro jo, la vostra narradora, que investigant mites pirinencs, mites populars i rurals, història de Balaguer i de la Catalunya antiga, he aconseguit esbrinar el secret del collar.

Si les perles que fa més de tres-cents anys que volten pel món no retornen a la família i les noies de la nissaga no en saben l'origen, caurà una maledicció sobre aquestes i la seva sort canviarà, passaran moltes penalitats i retornaran als gorgs dels Pirineus a viure com la seva avantpassada, retornant al segle XVI, una època que ja no existeix .

De moment, a l'alcaldeessa no li ha passat res, estaré a l'aguait dels esdeveniments i no descansaré fins a trobar el collar.

Aquest collar també em pertany, sóc la filla de l'alcaldeessa i la descendent directa de la Maria Badia i de l'Arnau Ferrer, que amb el seu amor i el seu treball van formar una de les famílies més importants de Balaguer.

Sara